

XII МАРТЕНСКИ МУЗИКАЛНИ ДНИ — РУСЕ

Киприана Друмева

Това не е опит за обзорна рецензия, а по скоро с усилие вмесени в преброяните редове общи впечатления от дванадесетите „Мартенски музикални дни“ — най-отдавнашния музикален фестивал у нас, който има вече своя история, традиции, приятели тук и в чужбина, има дори своя своя своя публика.

Фестивалът е празник за града и голямо напрежение за неговата културна и музикална общественост — русенци са организатори и домакини, слушатели и изпълнители, които този път поеха почти една трета от фестивалните прояви. Така най-младите русенски музиканти — пионерския хор „Дунавски вълни“ и младежкият симфоничен оркестър — разведиха програмата с два дневни неделни концерта и показаха съвсем реалните и много обещаващи перспективи на музикалната култура в своя град. Много отговорни задачи имаше симфоничният оркестър на русенската филхармония — откриване на фестивала с добре подготвена българска програма, дирижирана от К. Големинов, и още два концерта с гостуващите диригенти Ив. Маринов и Е. Хачатурян. Изпълненията на творби като виолончеловия концерт на Д. Христов, със солист З. Йорданов, „Ода за СССР“ на Ал. Текелиев, симфония №2 от А. Хачатурян говореха достатъчно за сериозната работа на оркестрантите. Но ако надзърнем „зад кулисите“, ще открием една мобилизация, която граничи със самоотверженост — част от оркестъра буквално притичва от продължителните репетиции във филхармонията към операта, участва в редовните спектакли и в подготовката на „Майстори“ от П. Хаджиев. А това е не по-малко важна задача — премиерата на тази опера беше единственият и представителен спектакъл, включен в програмите на фестивала. Тази постановка (режисьор Ст. Трифонов, диригент Р. Райчев, художник Ас. Стойчев), реализирана с интересно замислен и с вкус изпълнен декор, въпреки всички трудности среща кръг от талантливи и пълноценни изпълнители. Нейният сценичен живот в Русе завият по-нататък главно от творческата диригентска и режисьорска работа.

Своя юбилей отпразнува с тържествен концерт на фестивала и хор „Родина“. Три различни състава, с прекрасно подбран репертоар, няколко първи изпълнения на интересни нови творби, много непосредствено, но и много изтънено, култивирано изживяване на музикалните образи — всичко това променя понятието „самодейност“, превръща го в гордо изтъквано преимущество, а не в извинение за граваяни и непреодолими трудности. Хор „Родина“ притегля гласовитите, сърцатите, всеотдайно търсещите и ги превръща в истински творци — вече тридесет и пет годи-

ни. Девет от тях са свързани с името на засл. артист. В. Арнаудов и те са решаващите за облик на хора.

Първи гости на фестивала бяха Софийската държавна филхармония с диригент нар. артист К. Илиев, Българската хорова капела със засл. артист Г. Робеа и „Софийските солисти“ със засл. артист В. Казанджиев. Няма да бъде пресилено да се каже, че те си състави показаха един от най-значителните си постижения. Със своето одухотворено музициране „Софийските солисти“ очароваха публиката, благодарно заслуша за Ал. Райчев изпълнение на симфонията-кантата „Той не умира“, особено значителен творчески успех за СДФ и К. Илиев беше изпълнението на Симфония № 4 от Чайковски — осмислено и завършено от най-малките фрази до цялостното драматургично изграждане. Заслуга на СДФ и БХК беше „изравянето“ на „Сват ба“ от Л. Пипков от един глуд архив. Много от слушателите за първи път се срещнаха с тази музика, израда от стиховете на Фурнаджиев с широк размах, с кипнала жизнена сила, с млада дунтарска устремност, и за мнозина това беше истинската, най-интересната премиера на фестивала.

Разбира се, едва ли може да се желае по-голям мащаб в организацията на „Мартенски музикални дни“ от гостуването на три чужди симфонични оркестъра. Симфоничният оркестър на Естонската телевизия и радио с диригентите Р. Матсов и Н. Ярви за пръв път гастролира в България. Със сполуките си в Симфонията на Шостакович и втора симфония на Сибелиус, във „Фан тастични сцени“ от Ив. Маринов и в тригъливо поднесения премиера на втора симфония от П. Стоянов този оркестър остави надежди за по-нататъшни контакти — може би с по-стегнати, поцялостни програми. Катовицката филхармония — стар приятел на фестивала — и този път беше на висота с добрите духачи (особено медни), с изпълненията на „Книга за оркестър“ от Лютославски и на един поскратен „Петрушка“ от Стравински, с добре познатите достойнства на К. Стрия и по-младия му колега Ч. Плачек. За пръв път гостува и Лайпцигският симфоничен оркестър със своя диригент Х. Кегел, който само преди два месеца дирижира СДФ. Немските музиканти заедно с БХК и солисти от Румъния увенчаха фестивала с традиционното изпълнение на Девета симфония от Бетховен. „Мартенски музикални дни“ събраха тази година много изтъкнати наши солисти: младите лауреати М. Деянова и М. Минчев, зрелите интерпретатори на българските инструментални кон-

церти. З. Йорданов, Н. Евров, квартет „Димов“, и на български те песни — Р. Колева и П. Герджиков; участва и полу-гостуващата М. Русчева. Като солисти на чуждите оркестри се представиха трима пианисти. Двама от тях — Т. Змуджински (едно мъжествено, но недостатъчно прецизно изпълнение на втория клавирен концерт от Брамс) и Г. Кооц (след изпълнението на Бетховеновия трети концерт, той имаше и рецитал в София), вече са се срещали с нашата публика. Ново име беше естонският пианист А. Валдма с качества на здрав инструменталист, задълбочен и културен музикант, които се проявиха не толкова в скромните мащаби на концерта от Л. Аустер, колкото в „Капричио“ от Стравински — за съжаление изпълнено вече не в Русе, а в София.

Няколко думи за един от най-сложните фестивални проблеми — програмата. Съставинето ѝ е труд на художествено-композиционна задача: да се намери обединяваща идея, „кулминации“ и „интермедии“ в петнадесет дни, да се популяризира българската музика със старите и новите си постижения, а редом с нея да прозвучат интересни нови творби, донесени от гостуващите чужди изпълнители, да се установи правилно съотношение между класиката и съвременността, което ще привлече различни слушателски слоеве и... всичко това да се организира умело, без сътресения и изненади. Тази година „Мартенски музикални дни“ бяха тържествено посветени на 90-годишнината от рождението на Г. Димитров. Но тази водеща тема е тълкувана широко — тя е конкретна само в увертюрата на Св.Обретенов, с която се откри фестивалът, и в няколко песни, като, разбира се, в най-общ смисъл не ѝ противоречат нито Бетховен, нито Брамс или Шостакович. И все пак още в първия концерт пролича рискът от смесване на различни планове — тук наежа отбелязаното на 70-годишнината от рождението на В. Стоянов. Разностранността се превърна в разнопосочност и се отрази на фестивала като цяло, именно то от ясни центрове, от вътрешен ритъм. Дори песенно-поетичната вечер се изгуби в безпорядъчното смесване на масови, почти маршови песни и интимна камерна лирика, а в общите поетични фрази не се намери място за образа на Георги Димитров. А естонският оркестър отхвърли отегнените си фестивални програми, за да се представи много по-добре в София със стегнат и стилизиран концерт.

Всеки фестивал има своите часливи и трудни години. И главно не е в скептичните и критични бележки, в похвалите и любезните пожелания, а в истинското активно съдействие. „Мартенски музикални дни“ трябва да поддържат високото си равнище като жив център на нашата съвременна музикална култура.